

eCultura, L'ESPAI CULTURA DE LA BIBLIOTECA SAGRADA FAMILIA - JOSEP Ma AINAUD DE LASARTE, UNA FÓRMULA DE COMBATRE LA SOLEDAT DE LA GENT GRAN DES DE LES BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES

Anna Sust, bibliotecària de la biblioteca Sagrada Família – JMAL, [biblioteca-hospitalet.pdf](#), 934508733

Celso Fernández, personal de suport de la biblioteca Sagrada Família – JMAL, [biblioteca-hospitalet.pdf](#), 934508733.

Meritxell Ortiz, tècnica del Pla de Desenvolupament Comunitari de la Sagrada Família, pcsagradafamilia@gmail.com.

RESUM:

L'any 2012, en el marc del Pla de Desenvolupament Comunitari Sagrada Família (PDC), es constitueix la Comissió de Gent Gran: un espai de treball obert a les entitats interessades en la millora de la qualitat de vida de la gent gran del barri Sagrada Família, entre els quals es troba la Biblioteca Sagrada Família-JMAL.

La Biblioteca va proposar eCultura; un espai de continuïtat per a les persones del projecte *Vincles* que volguessin trobar-se amb veïns i veïnes del barri per realitzar activitats culturals.

Els objectius principals són combatre la soledat i l'aïllament de la gent gran majors de 65 anys, mostrant-los la tasca i les activitats de les entitats culturals de proximitat, i promoure el coneixement i la participació autònoma de la gent gran en el teixit sociocultural del barri.

El projecte es realitza amb voluntaris de la biblioteca. Iniciat al març de 2015, està tenint una bona acollida entre la gent gran del barri.

PARAULES CLAU: Biblioteca Sagrada Família – Josep Ma Ainaud de Lasarte, Biblioteques de Barcelona, Pla Comunitari Sagrada Família, Espai Cultura, biblioteca pública, gent gran, soledat, participació, voluntariat, inclusió social, inclusió cultural

RESUMEN

En el año 2012, en el marco del Plan de Desarrollo Comunitario Sagrada Família (PDC) se constituye la Comisión de la 3a Edad, un espacio de trabajo abierto a las entidades interesadas en la mejora de la calidad de vida de la 3a edad del barrio de la Sagrada Família, entre los que se encuentra la Biblioteca Sagrada Família-JMAL

La Biblioteca propuso eCultura, un espacio de continuidad para las personas del proyecto *Vincles* que quisiesen encontrarse con vecinos y vecinas del barrio para realizar actividades culturales.

Los objetivos principales son combatir la soledad y aislamiento de la 3a edad mostrándoles el trabajo y las actividades de las entidades culturales de proximidad, y promover el conocimiento y la participación autónoma de la gente mayor en el tejido sociocultural del barrio.

El proyecto se realiza con voluntarios de la biblioteca. Iniciado en marzo de 2015 está teniendo buena acogida entre la gente mayor del barrio.

PALABRAS CLAVE: Biblioteca Sagrada Família – Josep M. Ainaud de Lasarte, Bibliotecas de Barcelona, Plan Comunitario Sagrada Família, Espai Cultura, biblioteca pública, personas mayores, soledad, participación, voluntariado, inclusión social, inclusión cultural.

1. LA PRESENTACIÓ

La soledat no desitjada és un sentiment demolidor. És una experiència subjectiva que incideix en com veiem la vida, les relacions amb els altres, la nostra autoestima i la qualitat de vida. És un fenomen que es pot produir a qualsevol edat, però en el cas de la gent gran, i més en períodes de crisi com el que estem patint, hi ha un important factor de risc de caure en situacions d'exclusió social. Quantes menys persones tinguem al nostre voltant, menys relacions de reciprocitat tenim, més incomunicats estem, més ens abandonem i més fràgils ens trobem davant els cops de la vida.

El Manifest IFLA-UNESCO del 1994¹ defineix la biblioteca com una institució democràtica que garanteix la igualtat d'accés a la cultura i al coneixement per a tots sense tenir en compte l'edat, la raça, el sexe, la religió, la nacionalitat o la classe social. Per això, la biblioteca s'ha de convertir en un agent més de socialització per a tots els col·lectius que ho requereixin. I l'única forma d'aconseguir-ho és situant-se al centre de la xarxa cultural dels territoris, a prop dels ciutadans, és a dir, cercant la proximitat.

Davant d'un envelliment clar de la població, ens trobem amb un gruix important de població amb molt temps d'oci i ingressos econòmics limitats que tenen inquietuds més enllà dels que els pot oferir un casal d'avis. No ha de passar desapercebut que hi ha una «nova gent gran» que no es conformarà amb els clàssics serveis bibliotecaris. La biblioteca pública ha de reaccionar amb diligència davant els canvis socials i oferir serveis que responguin a les necessitats de la comunitat. La cultura s'ha convertit en un fort element de cohesió social.

La biblioteca pública, d'acord amb el que determina l'article 22 de la LLEI 4/1993², de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya, ha de facilitar el servei de préstec als lectors impossibilitats de sortir de llur domicili i oferir serveis bibliotecaris als hospitals, les presons, les residències i els centres d'acolliment de la localitat respectiva. En aquesta línia i amb l'objectiu de millorar la qualitat de vida de la gent gran del barri de la Sagrada Família de Barcelona, es crea l' **Espai Cultura (eCultura)**, una iniciativa de la Biblioteca Sagrada Família-Josep Ma Ainaud de Lasarte que compta amb el suport tècnic del Pla Comunitari Sagrada Família, mitjançant el reforç de la seva xarxa social.

L'Espai Cultura neix per donar a conèixer propostes de caire cultural que s'estan portant a terme al territori i ofereix la possibilitat de participar-hi en grup, per tal d'evitar l'aïllament social d'aquest col·lectiu sense oblidar-se del marc en què s'enquadra la

---

¹ «Manifest de la IFLA/UNESCO sobre biblioteca pública (1994)»,
<www.cobdc.org/publica/manifestos/manifest_bp.html>. [Consulta: 15/01/2010]

² LLEI 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya,
<www.xtec.es/innovacio/biblioteques/pdf/documents_formacio/be_1/dpdm1/fitxers/Llei_Sistema_Bibliotecari.pdf>. [Consulta: 15/01/2010].

biblioteca pública i que diferencia aquest servei de qualsevol altre similar que es pugui donar des d'un altre tipus d'entitat.

2. EL CONTEXT

La Biblioteca Sagrada Família- JMAL (Josep Maria Ainaud de Lasarte) és la biblioteca pública municipal de referència al districte de l'Eixample de Barcelona. Va ser inaugurada l'any 2007 i s'integra a la xarxa de Biblioteques de Barcelona. Està ubicada a l'edifici del Centre Cultural Sagrada Família, on comparteix espai amb el Centre Cívic del mateix nom, l'Espai de la gent gran del barri i el Centre de Serveis Socials. Des de fa 6 anys, la biblioteca desenvolupa un programa de voluntariat dedicat a cobrir diversos serveis bibliotecaris: préstec i lectura a domicili, suport als deures dels infants, presència a fires i festes del barri, etc. Actualment compta amb una borsa de 75 voluntaris.

La ciutat de Barcelona forma part del projecte de l'OMS com a ciutat amiga de la gent gran. Un compromís de l'Ajuntament de Barcelona per construir col·lectivament una ciutat més accessible i més respectuosa envers les persones grans. L'OMS indica que les ciutats han d'adaptar el seu entorn i els seus serveis perquè les persones grans visquin amb seguretat, mantinguin la salut i participin a la vida de la ciutat.

És un fet evident que a Barcelona augmenta inexorablement la població major de 65 anys. Les darreres dades estadístiques indiquen que aquest segment de la població representa el 21,6% del total. Són 348.247 persones, de les quals 88.723 viuen soles i representen el 25,4% d'aquesta edat. Tal com ens mostra la taula següent, el contingent més gran viu a l'Eixample

Població que viu sola a Barcelona per grups d'edat¹.

Districtes	Dones de 16 a 64	Homes de 16 a 64	Dones de 65 i +	Homes de 65 i +
BARCELONA	56.915	55.844	63.310	20.413
1. Ciutat Vella	4.551	5.768	3.720	1.392
2. Eixample	11.185	10.351	12.600	3.635
3. Sants-Montjuïc	6.737	6.468	7.211	2.306
4. Les Corts	2.573	2.258	3.590	1.124
5. Sarrià-Sant G.	4.814	4.230	6.067	1.674
6. Gràcia	6.078	4.918	5.709	1.531
7. Horta-Guinard.	5.124	5.418	7.544	2.089
8. Nou Barris	4.281	4.586	7.598	2.201
9. Sant Andreu	4.248	4.236	5.898	1.702
10. Sant Martí	7.288	7.611	8.823	2.759

Si encara es baixa un esglaó més, per barris, dins de l'Eixample trobem que la Sagrada Família i la Nova Esquerra de l'Eixample són els que aglutinen major població de gent gran vivint sola, tal i com s'especifica en aquesta taula. Si es té en compte que a tot el municipi de Barcelona viuen soles més de 88.000 persones grans, es fa palès que a l'Eixample es concentra el 18,3 % d'aquesta població i, específicament, als barris d'influència, Sagrada Família i Dreta de l'Eixample, un 6,54 % del total de 73 barris de la ciutat.

Barris	Dones de 16 a 64	Homes de 16 a 64	Dones de 64 i +	Homes de 64 i +
Fort Pienc	1.132	1.143	1.313	393
Sagrada Família	2.205	1.749	2.543	674
Dreta de l'Eixample	2.015	1.822	1.884	659
Antiga Esquerra de l'Eixample	1.976	1.865	2.042	581
Nova Esquerra de l'Eixample	2.339	2.184	2.807	794
Sant Antoni	1.518	1.588	2.011	534

1. Ajuntament de Barcelona, Departament d'Estadística. Estadístiques de Barcelona, districtes i barris Juny 2015. <www.bcn.cat/estadistica/catala/index.htm>

3. EL PROJECTE eCULTURA

3.1 La definició

ESPAI CULTURA (eCultura) és un grup de trobada setmanal, adreçat a persones majors de 65 anys amb perill d'aïllament social, amb interessos i inquietuds culturals, que tinguin ganes de conèixer i participar en les activitats que s'organitzen des dels diferents equipaments i serveis del barri i la ciutat, i fer-ho en grup, per tal d'ampliar i/o enfortir la seva xarxa social.

3.2 Els objectius del projecte

Contribuir a la millora de la qualitat de vida de la gent gran del barri Sagrada Família, reforçant-ne la xarxa social, mitjançant el tractament de la soledat i l'aïllament, amb la promoció de la participació en activitats de tipus cultural com a base per a un envelliment actiu.

3.2.1 Els objectius generals

- Promoure la participació de la gent gran en la vida del barri, donant-los a conèixer la tasca i activitats de les entitats culturals de proximitat.
- Crear lligams entre els participants de manera que puguin crear una xarxa d'amistat que els tregui de la solitud i/o els permeti enfortir les seves xarxes socials.

- Posar a l'abast de la gent gran del barri, un dels col·lectius de ciutadans més desfavorits, la xarxa cultural del districte i la ciutat, contribuint a l'enriquiment cultural de la ciutat i millorant la qualitat de vida de moltes persones que no poden fer ús dels serveis bibliotecaris.
- Donar resposta a l'objectiu del pla d'acció de la Biblioteca 2015, que diu el següent: «Implementar la figura d'un voluntari de barri coordinat per les entitats del Pla comunitari que dinamitzi el grup de gent gran sorgit del projecte Vincles». La biblioteca és una entitat que, entre d'altres, vol promoure les relacions socials i el coneixement de gent nova amb les mateixes inquietuds.
- Donar resposta a l'objectiu del pla d'acció de Biblioteques de Barcelona 2016 de «consolidar les iniciatives per a la captació com a usuaris de biblioteques de persones grans i l'adaptació dels serveis a les seves expectatives».
- L'apoderament de voluntaris i participants en el projecte, de manera que aquest s'autogestioni aprofitant les seves competències i habilitats. i només calgui el suport tècnic del personal de la biblioteca.
- Donar a conèixer la biblioteca i els seus serveis als membres del grup.

3.3 Els antecedents

L'any 2012, en el marc del Pla de Desenvolupament Comunitari Sagrada Família (PDC), i arran del diagnòstic elaborat per la Taula de Salut per analitzar i millorar la situació de salut del barri, es constitueix la Comissió de Gent Gran, un espai de treball, coordinació i coneixement mutu, obert a totes les entitats i els serveis interessats en la millora la qualitat de vida de la gent gran del barri Sagrada Família.

En aquest diagnòstic, es va detectar la necessitat de treballar per a la prevenció de la soledat i la marginació social de les persones grans del territori, mitjançant accions de sensibilització i atenció a les persones, dissenyant-se així, entre d'altres iniciatives, el projecte Vincles.

Un projecte fonamentat en els principis i bases de l'acció comunitària, on cada servei i entitat es va comprometre a aportar quelcom per fer que fos possible. En el cas de la Biblioteca Sagrada Família es va proposar crear eCultura, un espai de continuïtat per a les persones que participessin en el projecte Vincles i volguessin continuar trobant-se, un cop finalitzades les sessions, amb les mateixes persones del grup i altres veïns i veïnes del barri per realitzar activitats culturals.

VINCLES és una línia d'intervenció en xarxa que té com a objectiu treballar conjuntament per a la prevenció i el suport a la gent gran que viu al barri Sagrada Família i que comparteix una situació de soledat, objectiva o subjectiva (sentiment), que els ha portat a un risc d'aïllament social i progressiu deteriorament de l'estat de salut biopsicosocial.

VINCLES té com a finalitat millorar la qualitat de vida de la gent gran del territori, alleugerint i transformant el sentiment de soledat i minvant el risc d'aïllament i deteriorament de l'estat de salut mitjançant la promoció de la participació, la creació de xarxes, l'envelliment proactiu, la reparació de l'afectació psicosocial i el reforç dels vincles sociofamiliars.

Aquesta línia d'intervenció, s'articula en una acció educadora per abordar la soledat i promoure la participació, mitjançant una metodologia centrada en la persona, vivencial, dinàmica i participativa, que fomenta l'aprenentatge basat en l'experiència personal, l'autoobservació i la identificació dels recursos personals per generar canvis en la situació de soledat i aïllament.

L'eCultura és una iniciativa paral·lela a d'altres, dirigides a la gent gran, que és desenvolupen a la Biblioteca, com l'espai expositiu *Butaquetes*, que, des de fa 2 anys, apropa llibres i informació de diversos temes a la sala de lectura de diaris i revistes. O els ja clàssics serveis de préstec i lectura a domicili o a centres geriàtrics.

També podem esmentar, al nostre barri de la Sagrada Família, dins de la Taula de salut (del Pla Comunitari Sagrada Família), una programació trimestral d'activitats relacionades amb la salut, sota una vessant general i integral, pensades tant per al benestar físic com mental i emocional de la gent gran. Entre d'altres, caminades de salut per Barcelona, gimnàstica als parcs, activitats de lleure i socialització, grups de memòria activa, etc. Sense oblidar l'Espai de la Gent Gran, que ofereix diverses activitats i també sortides de les característiques pròpies d'aquest tipus d'entitats, força allunyades de les programades per l'espai Cultura. Constatar que no existeix al barri cap iniciativa orientada al que denominem «nova gent gran» va ser un dels motius impulsors d'eCultura.

3.4 El calendari del grup

El període de sessions, sortides i activitats és de febrer a juny i de setembre a desembre, amb una periodicitat setmanal i alternant reunions i sortides. El grup es reuneix tots els dimecres de 17:30 a 18:30 a l'espai de suport de la 2a planta de la biblioteca. Tanmateix les setmanes que hi ha sortida, l'horari s'adapta a la programació.

El 2015, primer any del projecte, les sessions van començar l'11 de març, malgrat que abans es van celebrar diverses reunions de preparació amb les voluntàries. El calendari detallat d'aquesta primera temporada es pot consultar a l'Annex 1.

3.5 Els recursos humans

3.5.1. Les voluntàries

La biblioteca compta amb un número significatiu de voluntaris/àries que ofereixen el seu temps en diversos serveis. Per atendre al projecte eCultura, es van aconseguir 4 voluntàries per atendre les sessions internes i les sortides. Abans de començar la feina amb el grup de gent gran, es van fer 2 o 3 reunions prèvies amb les voluntàries d'explicació i motivació.

La dedicació de les voluntàries és, si volen, de només un cop cada 3 setmanes, a banda del temps que dediquin a la preparació de les dinàmiques del grup. És important que aquestes persones siguin les mateixes i es busca la seva fidelització, oferint-los formació, ajuda i assessorament. Cal dir que l'activitat de les voluntàries està coberta per una assegurança extensiva a tot el voluntariat de Biblioteques de Barcelona.

3.5.2. El personal de la biblioteca

Del personal de la biblioteca es van assignar 2 persones amb experiència en el tracte amb voluntaris i gent gran que, a banda de les seves feines habituals i depenent del grau de complexitat de l'activitat, dediquen unes 2 o 3 hores setmanals a la preparació de les sessions, a més de la supervisió en el moment en què se celebren i la comunicació amb les voluntàries.

3.5.3 El personal del Pla Comunitari

El Pla Comunitari aporta la seva experiència en l'aplicació de diverses fórmules de dinamització de les reunions, de formació del voluntariat, el coneixement de la xarxa associativa del barri i altres valors necessaris per aconseguir una bona cohesió del grup. Això es concreta en una persona que assisteix a les reunions aproximadament una vegada al mes.

3.6 Els recursos econòmics i les infraestructures

3.6.1 El pressupost

El projecte eCultura no compta amb cap assignació concreta i es nodreix fonamentalment dels pressupostos de la biblioteca dedicats a l'apartat de voluntariat (fonamentalment despeses de transport), i a l'apartat d'activitats, quan és necessari la contractació d'algun professional per fer tallers o similars. El Pla Comunitari es fa càrrec de les entrades dels voluntaris a equipaments no gratuïts i altres petites despeses.

Malgrat que en l'ideari del projecte figura la voluntat que l'assistència als actes sigui gratuïta, això no sempre és possible, especialment quan es tracta de visites guiades i comentades.

3.6.2 La infraestructura

Les sessions internes es realitzen, en general, a l'Espai de Suport de la 2a planta de la biblioteca. Un espai amb capacitat per a unes 40 persones, compartit amb altres usos, on també podem fer projeccions d'audiovisuals.

**Avui
estem
xerrant
tots junts
la gent
d'eCultura**

*Si tens 65+ i vols participar
al grup, entra i pregunta*

3.7 Les activitats

Sessions setmanals, on s'alternen les sortides culturals amb les sessions a la biblioteca. Les sessions internes, d'una hora de durada, són els dimecres de 17:30 a 18:30.

3.7.1 La preparació

La dinamització es fa sota la perspectiva de promoure l'organització col·lectiva i, per fer-ho, cal oferir oportunitats, facilitar eines i recursos perquè la gent gran pugui organitzar-se, capacitar-la per fer-ho per si mateixa, informar, formar i apoderar les persones. En aquest sentit, es valora la necessitat que les decisions relacionades amb les activitats i sortides que es vol realitzar es basin en la participació i el consens entre les components del grup, de manera que s'assoleixi el coneixement mutu, el vincle i la responsabilitat en la presa de decisions.

A la segona sessió, cada participant va expressar públicament els seus desitjos culturals en funció dels seus gustos, aficions i necessitats, i l'equip de voluntaris i tècnics es va comprometre a convertir-los en activitats, d'acord amb l'ideari del projecte.

Les 9 normes mínimes de funcionament:

1. Obligtorietat de posseir el carnet de Biblioteques.
2. Participació dels components en les decisions.
3. Assistència no obligatòria. Control de baixes prolongades.
4. Priorització de les activitats gratuïtes o de baix cost.
5. Preferència per les activitats de proximitat: barri-districte-ciutat.
6. Valoració continua de les activitats realitzades.
7. Implicació de la resta del personal de la biblioteca: acollida, presentació de llibres, de serveis, etc.
8. Punt d'informació de qualsevol tipus d'esdeveniment cultural i social d'interès per al grup.
9. Organització de xerrades i petits tallers.

3.7.2 L'organització

Cada voluntària dinamitza una sessió de les que tenen lloc a la Biblioteca, acompanyada d'una persona de la Biblioteca o del PDC. A les sortides, depenent de la complexitat, s'intenta que hi vagin una o dues voluntàries. En cada sessió es valora l'activitat cultural realitzada i es prepara alguna informació relacionada amb el contingut de la sortida. Es prepara un sistema d'avaluació ràpid i es fa una fitxa per donar la setmana anterior a la sortida amb les dades d'aquesta (horari, adreça, lloc de cita i espai per a anotacions).

Es dissenya un formulari d'inscripció on hi ha les dades personals i l'autorització per utilitzar-les, així com una fotografia i altres dades d'interès sobre la relació amb altres assistents. En aquesta fitxa s'informa els participants que l'assegurança de la biblioteca cobreix els accidents dins de l'edifici, però no els que passin al carrer en les sortides.

L'equip de voluntàries fa un treball de recerca d'activitats culturals de barri, adients a l'ideari d'eCultura, i els tècnics reben informació de les altres entitats del pla comunitari i altres fonts. A l'inici de cada trimestre, es dona a les voluntàries un calendari amb les sessions a la biblioteca senyalades.

3.7.3 El desenvolupament

El desenvolupament de les sessions que se celebren a la biblioteca, consisteix en:

- Rebuda dels assistents amb música sol·licitada a la sessió anterior i es comenta el valor d'aquesta cançó per a la persona que la va demanar i per a la resta del grup.
- Es demana a les persones que van anar a la darrera sortida que comentin la seva impressió i valoració.
- S'escolta també comentaris sobre altres activitats culturals que hagin fet fora del grup.
- Es presenten propostes de sortides basades en els desitjos expressats per les persones participants.
- Tothom que vol, dona la seva opinió i la sortida s'adapta a nous suggeriments i s'arriba a un consens.
- Es proporciona informació d'altres activitats o entitats del barri que poden ser d'interès i sobre esdeveniments culturals que tenen lloc a la ciutat i que, per les seves característiques, no es poden adaptar al programa d'eCultura.
- Es dona la fitxa amb totes les dades de la sortida de la setmana següent.
- Es pot fer alguna xerrada, activitat, joc, dinàmica de grup, per incentivar la cohesió del grup, amb exposició de documents de la biblioteca relacionats amb el tema.
- Si escau, en acabar la trobada, se'ls convida a visitar alguna de les exposicions o assistir als actes que tinguin lloc a la mateixa biblioteca o al Centre Cívic del mateix edifici.

3.8 El pla de comunicació

Els principals eixos del pla de comunicació del projecte són:

- La difusió d'eCultura entre la gent gran del barri.
- La difusió d'eCultura entre el personal de la biblioteca i a la xarxa de biblioteques.
- La difusió d'eCultura entre les entitats culturals i socials del barri.
- La captació de voluntariat eficient.
- Establir sistemes de comunicació de tècnics i voluntariat cap als usuaris i usuàries del grup i viceversa.

3.8.1 La difusió

Com a espai de continuïtat del projecte Vincles, la difusió inicial es va fer a les persones participants d'aquell grup, mitjançant la difusió verbal per part dels tècnics del Pla Comunitari.

Per tal d'ampliar aquest grup, es fa la difusió del projecte tant en l'àmbit de la biblioteca com d'altres entitats del barri. Les dues entitats promotores porten a terme diverses accions.

Biblioteca:

- Elaboració de material de difusió, cartells a les diferents plantes, fulletons, etc.
- Notícia publicada al Tauler d'Anuncis intern del Consorci de Biblioteques de Barcelona
- Article publicat a la revista de la gent gran del barri
- Campanya a les diverses xarxes socials de la biblioteca
- Enviament al CAP Sagrada Família
- Explicació verbal exhaustiva als usuaris d'aquest segment d'edat per part del personal de la biblioteca

Pla Comunitari:

- Presentació del projecte a la Comissió de la gent gran de la Taula de salut del Pla Comunitari
- Presentació a l'Espai de la Gent Gran i els tallers que organitza
- Publitramesa a les entitats del pla comunitari per tal que facin difusió entre els seus contactes i xarxes socials

Finalment, es comprova com el boca-orella també funciona i moltes persones venen aconsellades per coneguts o amics.

3.8.2 La comunicació

La comunicació amb les components del grup és un aspecte molt important atès que és un factor bàsic en la cohesió. El mateix objectiu de lluitar contra la soledat pot trontollar si no s'arriba a donar una informació ràpida i accessible de les activitats, les sessions i les sortides.

És per això que, des del principi, aquesta va ser una de les preocupacions del projecte, amb uns quants intents poc reeixits que es van haver d'abandonar al poc temps:

- Avís telefònic. Potser aquest és el sistema ideal, però absolutament complicat pel temps que es necessita per trucar personalment a cadascun dels components.
- Comunicació per correu electrònic. Sistema ideal per a altres col·lectius, la diversitat funcional en l'aspecte digital ho feia inviable per la diferència d'accés entre unes i altres.
- Cadena de trucades. Excel·lent sistema pel que fa a promoure la participació, va resultar molt difícil d'implementar pel diferent grau d'assistència.
- Comunicació via SMS. Finalment aquest ha estat el sistema triat. Més d'un 90 % tenen mòbil i, per tant, poden rebre missatges de text telefònic. A més, moltes de les tarifes actuals inclouen missatges il·limitats i per tant no suposen cap despesa addicional.

De manera que, amb els SMS setmanals, s'arriba a totes les persones participants, hagin vingut amb més o menys freqüència, i s'aconsegueix informar-les de les activitats de la setmana i reforçar, a més, el sentiment de pertinença al grup.

Per exemple:

[eCultura] Què us va semblar Casa Amèrica? On anirem el proper cop? I més. Demà dimecres 14 reunió a la biblioteca. Com sempre 17:30, 2a planta +INFO 934508733

D'altra banda, per a la comunicació amb les voluntàries, es programen reunions de preparació abans de les sessions.

4. L'AVALUACIÓ

En aquesta 1a temporada del projecte es manifesten les dificultats pròpies d'una iniciativa nova sense referències properes. De qualsevol manera, amb dos passos endavant i un enrere, s'han complert els objectius plantejats.

Els següents indicadors confirmen que, tot i que modestament, s'ha aconseguit la participació regular d'un important col·lectiu de gent gran que ha fet activitats culturals junts, amb voluntaris del barri. El grau de satisfacció ha estat notable, especialment pel que fa a activitats poc vinculades a l'estereotip de la gent gran. Hi ha hagut una implicació activa de tot el personal de la Biblioteca en l'explicació del projecte i dels serveis bibliotecaris als membres del grup. S'ha contribuït a la implementació dels plans d'acció tant de Biblioteques de Barcelona com de la pròpia Biblioteca. El nivell d'apoderament de voluntaris i usuaris ha estat escàs, la participació ha estat entusiasta, però poc activa en aquest respecte.

4.1 Les dades estadístiques

Fins al 30/10/2015 han demanat informació sobre el projecte un total de 62 persones (58 dones i 4 homes), de les quals se n'han inscrit 32. Es compta amb una assistència regular de 20 persones. Algunes usuàries procedeixen de l'Espai de la Gent Gran de barri, altres de les edicions del grup Vincles i la majoria o no ho manifesten o ens han conegut individualment a través de la difusió de la biblioteca i de les entitats que amb les quals col·laborem habitualment.

Fins avui, s'han realitzat 9 sortides culturals en grup, de diversa entitat, i també s'han programat 3 xerrades, en les sessions de la biblioteca de presentació i prescripció de llibres, impartides per personal tècnic, per voluntàries i externs. Abans de la interrupció per les vacances d'estiu, es va fer una enquesta de satisfacció que va permetre poder dir que la valoració de la primera posada en marxa de l'eCultura ha estat prou satisfactòria tant per als usuaris com per a l'equip coordinador. Se'ls va passar una valoració prou àmplia com per obtenir també informació addicional que permetés millorar el servei.

Al final, el més remarcable per part dels usuaris de l'eCultura és la valoració d'aquest espai com un espai per trobar un grup d'amistat i una motivació per sortir de casa i relacionar-se. De les 13 persones que van omplir les enquestes, 7 donen un màxim de 5 punts al grau de satisfacció de l'espai eCultura en general, essent la pregunta formulada «En una escala de l'1 al 5, l'espai eCultura ha respost a les teves

expectatives?». El grau de satisfacció tant de les sortides efectuades com dels continguts de les sessions de Biblioteca ha estat, en la majoria dels casos, entre un 4 i un 5 (essent el 5 la màxima puntuació).

Amb vista a futures propostes de sortides, se n'extreu que cal prioritzar les activitats musicals, ja que va ser la música una de les activitats més triades a l'enquesta. Cinema, teatre i exposicions d'art, en aquest ordre, apareixen en la resta de preferències marcades.

4.2 Els punts forts i els punts febles

4.2.1 Els punts febles

- **El perfil de les voluntàries.** És un grup de voluntàries amb actituds diverses i habilitats socials heterogènies que influeix en el desenvolupament del projecte. Com a projecte innovador, el paper de les voluntàries no sempre ha estat molt definit i és un punt feble que s'ha de millorar. Se'ls demana iniciativa, saber conduir reunions, integrar i acollir nous usuaris, i una disponibilitat fixe d'una sessió cada 3 a la biblioteca més alguna sortida que acostuma a oferir-se, segons la seva disponibilitat.
- **La representació de la biblioteca.** La manca d'iniciativa d'algunes voluntàries per assumir la representació institucional que caldria a les sortides, i el fet de mantenir-se com a una usuària més, fa que sovint els equipaments que es visiten trobin a faltar la figura de coordinador del grup.
- **El perfil dels tècnics/tècniques.** Aquesta fase inicial del projecte exigeix als tècnics i tècniques una dedicació difícil de compatibilitzar amb la resta de tasques professionals. Això dificulta trobar espais de comunicació amb les voluntàries.
- **El perfil dels usuaris/àries.** Es detecta que en alguns casos no responen ben bé al criteri de majors de 65 anys i en situació de solitud.

4.2.2 Els punts forts

- **La proximitat.** Es considera que prioritzar sortides culturals de barri combinades amb sessions d'interrelació dins la biblioteca, per tal d'establir lligams i fer dinàmiques de grup, afegeix un plus d'arrelament al territori.
- **El marc bibliotecari:** Es vinculen les activitats culturals amb els serveis de la biblioteca, per tal de no perdre de vista idiosincràsia de la Biblioteca.
- **Les sinèrgies.** El fet que sigui una iniciativa conjunta amb el Pla comunitari dóna aquest sentit de treball en xarxa, puntal de la filosofia de la biblioteca pública com a ens de proximitat ancorat al seu territori La praxis transversal amb altres professionals del camp social es fa necessària per aconseguir els objectius d'integració que persegueix la biblioteca.
- **El sentit de pertinença.** Igualment, la col·laboració d'altres entitats i institucions culturals del barri en les sortides enforteix la integració de les participants en el teixit sociocultural del barri.
- **L'apoderament.** La pretensió sempre ha estat donar eines tant a les voluntàries com a la gent gran perquè se sentin protagonistes, participis actius construïnt conjuntament per crear quelcom vàlid per a tothom.

- **La formació.** Es té present la importància de participar en formacions de capacitació tant per part del personal tècnic com de les voluntàries, la qual cosa ajudarà a solucionar el punt de feble que fa referència a l'actitud i la capacitació del nostre voluntariat.

5. ELS REPTES DE FUTUR

1. S'ha de continuar treballant l'autonomia i la iniciativa de les voluntàries: donar-los eines i confiança perquè prenguin més protagonisme en la dinamització de les sessions i també més marge d'actuació en la cerca i gestió de les activitats i sortides.
  - Fer tallers amb elles sobre tasques i compromisos i de dinàmiques de grup.
2. S'ha d'estar molt atents al perfil d'usuaris del servei per no desvirtuar la idea inicial d'eCultura i el seu objectiu primordial: combatre la solitud de la gent gran mitjançant les sortides culturals en grup.
  - Continuar comptant amb el suport de la tècnica del pla comunitari, que treballa directament amb els grups Vincles i amb les entitats de la Taula de salut del barri i altres comissions que tenen a la gent gran com a objectiu primordial.
  - Fer una campanya de difusió molt específica entre els professionals dels Serveis d'atenció primària i Serveis Socials, entre d'altres, per tal que puguin fer d'agents prescriptors.

BIBLIOGRAFIA

ARES SEIJO, Ivana. «Gent gran a la biblioteca: més enllà de la lectura del diari». *Ítem: revista de biblioteconomia i documentació*. Núm. 36 (2004), p. 41-57.

Biblioteca i Gent gran. *Entrellat: butlletí del grup de biblioteques catalanes associades a la UNESCO*. Núm. 14 (2009).

BLANCAFORT I PLANAS, Maurici. *Com puc ajudar: cròniques d'un voluntariat social*. Barcelona: Pan de Letras, 2014.

Directrius del Manifest sobre Internet de l'IFLA-UNESCO [en línia]. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 2007.

Fundació Amics de la Gent Gran. Jornada gent gran i crisi: pensions, habitatge, dependència i soledat. Impactes i reaccions. 2007.

Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (29 de març de 1993), núm. 1727, p. 2.217-2.222.

SALONI MARIMÓN, Guadalupe. «Biblioteques i grans: l'onada perfecta de no-vells s'acosta a la platja de la Biblioteca pública». *BiD. Textos universitaris de Biblioteconomia i Documentació*. Núm. 21 (desembre 2008).

ANNEX 1

Març-juliol

Sessions	Data	Tema	Espai
interna	11.03.15	Acollida	Biblioteca
interna	18.03.15	Presentació	Biblioteca
sortida	24.03.15	Concert	Escola de música de l'Eixample
interna	8.04.15	Presentació sortides	Biblioteca
interna	15.04.15	Presentació del llibre de la Comunitat de Sant Egidí	Biblioteca
sortida	22.04.15	Cinema	Cinemes Texas
interna	29.04.15		Biblioteca
sortida	6.05.15	Exposició art i disseny	Museu del Disseny
sortida	12.05.15	Exposició art i història	Museu d'història de la Immigració
Interna	20.05.15		Biblioteca
sortida	27.05.15	Exposició art i història	Casa Amèrica
interna	3.06.15	Recomanacions novel·les per l'estiu	Biblioteca
sortida	10.06.15	Exposició art i fotografia	La Pedrera. Expo Leopoldo Pomés
interna	17.06.15	Taller de risoteràpia	Biblioteca
interna	1.07.15	Berenar de comiat	Biblioteca

Octubre-desembre

Sessions	Data	Tema	Espai
interna	30.09.15	Presentació	
sortida	7.10.15	Visita Casa Àsia	
interna	14.10.15	Presentació projecte memòria fotogràfica	Biblioteca
sortida	22.10.15	Art i arquitectura	Basílica Sagrada Família
interna	28.10.15	Presentació literatura cubana	Biblioteca
sortida	4.11.15	Cinema	Cinemes Texas
interna	11.11.15	Talleret d'anglès	Biblioteca
sortida	18.11.15	Fer barri. Menjador social	Can Roger
interna	25.11.15	Rondallaire per a adults	Biblioteca
sortida	2.12.15	Concert	Escola Música de l'Eixample
interna	9.12.15	Xerrada	Biblioteca
interna	16.12.15	Berenar de comiat	Biblioteca